

ÉMILIE FRÈCHE

**JO US
SALVARÉ
A TOTS**

Traducció d'Albert Pejó

TRÀNSIT

Juvisy-sur-Orge,
12 d'abril del 2015

Estimada filla,

Ahir, al tornar de la feina, vaig passar per les Vraies Richesses, la llibreria que tant t'agrada de la Grande Rue. M'hi vaig comprar una ploma estilogràfica i un quadern Moleskine preciós, que vaig triar de color verd, com aquell on escrivies tu l'any passat. Te'l va regalar el Marin quan vas fer setze anys. Tu creus que va triar aquell color per casualitat? El verd, com ja saps, és el color de l'islam, però també és el color de l'esperança, i vull estar plena d'esperança per començar, aquest dimarts 12 d'abril que és el teu aniversari, aquest diari que espero donar-te algun dia. Vull que sàpigues el que han estat aquestes setmanes, aquests mesos sense tu. I sobretot vull poder parlar amb tu com si encara fossis aquí i sentir-me, ni que sigui de pensament, una mica al teu costat.

Aquesta idea del diari se'm va acudir quan s'acostaven els teus disset anys. Era molt conscient d'aquesta data. Segurament perquè per primer cop no bufaríem juntes les espelmes i perquè no hauria de preparar cap festa. O potser me la va donar la Sylvia, la idea d'escriure. És possible. Vaig conèixer la

Sylvia en un grup de conversa on participo des de fa no gaire per no sentir-me tan sola. Aquest grup, me'l va aconsellar el prefecte de l'Essonne. El seu objectiu és ajudar joves que han volgut marxar o que han tornat, i també les seves famílies. El dirigeix un psiquiatre que es diu Kamel Malouf. No sé de què pot servir aquesta unitat organitzada d'urgència pels poders públics ni si aquest home em podrà ajudar ni que sigui una mica, però em van agradar el seu somriure, la seva acollida afectuosa i també les persones que vaig conèixer a les primeres reunions. La Sylvia és una dona molt valenta... Deu tenir la meua edat, quaranta-cinc anys. Viu a Niça i és esteticien, catòlica, el seu marit és rus, i cada matí li escriu una carta al seu fill Jérémie, de qui fa divuit mesos que no tenen notícies. Divuit mesos, t'ho imagines? Però ella no diu «divuit mesos», ella diu «cinc-cents quaranta-set dies». Compta el temps com si fos a la presó. Hi som totes. Li noto com li tremola la veu quan pronuncia aquesta xifra. No s'enfonsa mai, i la seva força em traspasa. Sí, potser va ser la Sylvia la que em va donar aquesta idea. No ho sé... En aquests moments ja no sé gran cosa, saps?, només que escriure't em va bé. Cada lletra que desplego damunt del paper em fa la sensació que m'acosta a tu, i això és l'únic que m'importa.

Avui, per primer cop des de fa setmanes, m'ha vingut de gust entrar al teu quarto. Necessitava mirar les teves coses, tocar-les, sentir-les, ajeure'm al teu llit, on soc encara. No he anat a treballar. La veritat és que no en tinc forces. Ara mateix,

portar els comptes d'una marca de prêt-à-porter em sembla completament ridícul. Gairebé obscè. I tant que m'agradava, abans. Em prenia la feina com un joc, com una mena de lluita amb les xifres, no em podia equivocar de línia, però ara són elles les que juguen amb mi, les que m'emboiren el cap. No em puc concentrar. El Jean-Pierre Atlan m'hauria hagut de fer fora ja fa temps! Si sabessis que bé que es porta amb mi... Sap això teu, evidentment, però no sap on ets ni per què te'n vas anar. A vegades penso que li hauria d'explicar tota la història, però és que la simple idea de veure com se li dibuixa a la cara aquella barreja de por i desconcert fa que me'n passin les ganes. Em fa por el que pugui pensar. Em fa por la seva por. Tanta, que els dies que és massa insuportable m'estimo més dir-li que estic malalta, com he fet avui. Li he trucat a primera hora, m'he inventat una migranya i m'he estirat al teu llit. Jo, que no suportó estar-me ajaguda, t'ho imagines? No m'he mogut des d'aquest matí!

Aquest matí, al meu voltant, les parets estaven buides, amb les ombres dels marcs que hi havia abans, i era tan trist que no m'he pogut resistir a les ganes de tornar a penjar les fotos que vas treure tu. Espero que no et sàpiga greu. Són imatges meravelloses, i totes tenen en comú que són una celebració de la vida. La majoria daten de l'any passat, i a totes hi sortiu tu i la Johanna, la morena i la rossa, rient d'allò més sigueu on sigueu. Moltes de les fotos són de Contamines, on vau anar a esquiar al febrer amb uns nois de la vostra classe, te'n

recordes? A totes dues us va encantar. Altres fotos estan fetes a París, als Grans Bulevards, i una altra a la platja de Bandol. Tu portes un biquini de flors que et vaig comprar a Princesse Tam-Tam. La Johanna porta un banyador sencer negre, sembla que surti directament dels anys cinquanta. Esteu molt guapes, us agafeu per la cintura. Devia ser per les vacances de Pasqua, si s'ha de jutjar pel sol que fa i la poca gent que es veu al fons. Sigui com sigui, se us veu molt més joventes que a les selfies d'Instagram on sortiu fent pallassades al pati de l'institut. És curiós com canvieu en pocs mesos, a la vostra edat... Ja havies canviat tant, el 12 de febrer passat? Ja eres una altra, per dintre, mentre posaves davant del pastís d'aniversari, envoltada dels teus amics? Aleshores et veia tan feliç... El pare i jo et vam regalar el permís de conduir acompanyat, el que tant volies: aprendre a conduir com més aviat millor per poder anar on volguessis, per ser lliure, independent. Aquests són, sense cap dubte, els dos adjectius que sempre t'han definit millor. Ja de petita volies recórrer el món. Ens demanaves que anéssim a Groenlàndia, a la Patagònia, a Sri Lanka, a Mongòlia... Tots aquests noms et feien somiar, portaven implícita una promesa de llibertat que t'embriagava. Com t'ha pogut passar una cosa així a tu?

A tu que tant t'estimaves la llibertat?

En aquesta foto del 12 d'abril del 2014, la teva manera de ser transpira per tot arreu. Per això m'agrada tant aquesta instantània. Pel que desprèn. Els cabells, deixats anar, t'enquadren

el rostre, et cauen en cascada sobre les espatlles i formen, per efecte de l'halo de les espelmes que estàs a punt de bufar, una corol·la que sembla una crinera. Tens una mirada rebel, sense por de res. Mires l'objectiu com si miressis el futur, que en aquella època semblava tan clar. Em fa la sensació que fa mil anys de tot això, però no, fa tot just un any. Et vaig fer la foto amb el meu iPhone, te'n recordes? Em vas demanar que te'n fes una ampliació i quan la vaig portar a casa te'm vas tirar al coll mentre cridaves: «Gràcies, gràcies! Gràcies, marona!». I vas córrer a penjar-la al damunt del teu llit, abans de retirar-la uns mesos més tard sense cap explicació, per deixar a la paret una buidor immensa. Hi hauria hagut de veure algun indici, la premonició de la buidor que ben aviat deixaries a les nostres vides.

També he tornat a penjar aquesta foto.

I ara me la miro i intento entendre-ho.

Sí, simplement entendre què va passar que no vaig saber veure. Hi va haver senyals? Moments clau? Un punt on tot es va capgirar? Com t'ho vas fer per canviar tant? Per convertir-te en tan poc temps en aquesta altra persona que ha rebutjat fins i tot el nom que et vaig posar, el preciós nom de l'heroïna de *La nit dels temps*, la novel·la de Barjavel. Éléa era la història, l'encarnació de la memòria, l'única supervivent d'una civilització de 900.000 anys d'antiguitat, de la qual portava encara el record. Però la primera vegada que em vas trucar des d'allà baix em vas dir:

–Ja no em dic Éléa. Ara em dic Oum Soumeyya. Vull que em diguis Oum Soumeyya.

Em sembla que et vaig respondre «D’acord», de tanta por que tenia que pengessis.

No sabia a quin número et podria tornar a trucar. El que m’havia aparegut a la pantalla del mòbil no era el teu, era de l’estranger.

No sabia on eres.

Em vas dir «al país de Sham», però jo no l’havia sentit anomenar mai i hauria estat incapaç de situar-lo en un mapa. Després el vaig buscar. Vaig mirar a Internet i vaig descobrir que es tracta del territori de Llevant que comprèn Síria i l’Iraq. És en aquella regió del món on, pels musulmans, tindrà lloc la batalla final abans de la fi del món, i també és allà on apareixerà el Mehdi, l’últim successor del profeta. Sham, doncs, és una terra santa, sagrada. I tu hi havies fet, vas prosseguir, la teva *hijra*. En aquell moment, el pare era al meu costat. Li havia fet saber amb un gest de la mà que estava parlant amb tu –feia quaranta-vuit hores que no teníem notícies teves i estàvem morts de por–, va venir corrent des del saló i va enganxar el cap al meu per poder sentir la teva veu per telèfon. La línia crepitava una mica, segurament per la distància que ens separava. El pare va arronsar les celles, no et sentia bé. Em va demanar que t’ho fes repetir fent girar la mà com un molinet.

–Que he fet la meva *hijra* –vas dir per segon cop.

Aleshores ja no en vam tenir cap dubte. I el Samir va pensar: «No somio», quan de fet era el principi del malson.

Va fer un petit salt cap enrere, com si s'hagués enrampat, i aleshores se li va trencar alguna cosa a la mirada. No oblidis que el teu pare va néixer a Algèria i que l'àrab és la seva llengua materna. De seguida va entendre que havies abandonat França per anar a una terra musulmana a practicar el que vosaltres considereu un «islam pur». Va sortir al balcó, no necessitava sentir res més. Necessitava aire, s'ofegava, i mentrestant jo em vaig quedar sola, sentint com m'explicaves per què te n'havies anat. Em sembla que em vaig posar a plorar. Et vaig tractar de sonada. Et vaig dir que no sabies el que et feies, que t'estaves destrossant la vida. Et vas posar fora de tu:

–Calla! –em vas cridar–. Que no veus que la boja ets tu? Tu, que no veus res! És la fi del món. I morireu tots, acabareu tots a l'infern! Si he vingut aquí, és per salvar-vos a tu i al papa, ho entens? L'únic que ens pot salvar és l'islam, mareta meva...

Ara també ploraves tu, i el dolor de no poder-te abraçar per calmar-te em foradava l'estómac. Encara vas parlar una mica més, vas dir unes paraules en àrab que no vaig entendre, i després et vaig dir, amb molta dolçor:

–Au va, Éléa, ja n'hi ha prou. Ara has de tornar.

Tu eres en un país en guerra i jo et parlava com si tornessis de la discoteca. Em resultava inconcebible, la meva filla en un país en guerra...

Inconcebible.

–Para de demanar-me que torni –em vas dir en un to sec– o penjo.

No et vaig sentir. No et podia sentir. Estava completament en xoc per aquella notícia, i, com una pregària recitada, vaig repetir:

–T’ho prego, Éléa, torna a casa.

I aleshores vas fer el que havies dit que faries, vas penjar. Això va ser fa set mesos.

«Dos-cents tretze dies», hauria dit la Sylvia, i ara aquí em tens, estirada al teu llit, en el silenci del vespre i del teu quarto, esperant que em truquis perquè et pugui desitjar un bon aniversari. Sí, avui és el *teu* aniversari i ets *tu* la que ha de trucar. Això demostra que el món no gira rodó, no trobes? Espero que els teus carcellers et permetin trucar, almenys. I sobretot espero que al fons de l’Oum Soumeyya, una veueta li recordi que el 12 d’abril del 2015 l’Éléa compleix els disset anys. Disset anys, déu meu, que de pressa que ha passat tot... la vida ha passat en un sospir... Coneixes aquell poema d’Arthur Rimbaud que es titula *Roman* i que comença així: «Als disset anys no som responsables»? Des del dia que aquests monstres d’Estat Islàmic et van reclutar i te’n vas anar amb ells a Síria, aquest vers no para de fer-me voltes dins del cap. És el vers que m’agradaria recitar parlant de tu.

Juvisy,
13 d'abril del 2014

Setze anys. Setze tacos, setze primaveres, setze sols! Uau! Ja està. Des d'ahir, ja els tinc. I només d'escriure-ho blanc sobre negre, em venen ganes d'omplir tot aquest quadern d'emoticones de felicitat! Feia tant de temps que esperava tenir aquesta edat... No sé per què, però sempre he pensat que la vida de debò començaria aquí, més que als divuit anys. D'entrada, estic contentíssima, els pares m'han regalat el que més volia, el permís de conduir acompanyat! Això vol dir que havent fet dos anys de pràctiques, quan arribi a la majoria d'edat hauria de poder aprovar l'examen sense problemes i a continuació anar-me'n a fer el primer viatge llarg amb cotxe. Tinc pensat estalviar per comprar-me un Dos Cavalls vell. M'agradaria travessar Europa i l'Àfrica fins a la punta de tot. La Johanna diu que estic sonada. I té raó. Per això li caic tan bé! Però no soc l'única que té somnis d'aquests... Hi ha un noi de Palaiseau, que la seva germana fa dansa amb mi, que va fer aquest viatge amb un amic seu fa cinc o sis anys. I es veu que va ser una pas-sa-da. Va crear un blog i cada dia hi publicava un text acompanyat d'una foto, un testimoni, un mapa, un missatge, etc. I a la penya li agradava tant, que al final el seguien moltíssimes persones que no eren

del cercle íntim de la família i dels amics. A mi també m'agradaria compartir la meua experiència. Potser faria obrir els ulls a la gent i els faria agafar ganes d'anar a altres llocs... A vegades, quan soc al metro i veig persones que dormen abans i tot de començar la jornada, i quan penso que fan el mateix cada matí de la seva vida i que cada vespre fan el mateix camí en sentit contrari per arribar a casa i ocupar-se dels fills, de la roba bruta, dels plats, quan penso que no poden ni agafar un llibre sense quedar-se clapats al cap de dues pàgines de tan cansats com estan, i que no tenen diners per pagar-se unes vacances encara que treballin vuit hores al dia, o com a màxim anar a casa dels pares perquè és gratis, encara que comencin a escriuïssar-se mútuament abans que hagin passat vint-i-quatre hores, com la meua mare amb la iaia... la veritat, no sé com s'ho fan! Jo pararia boja. No la vull, una vida així. Jo vull que em «passin coses». Jo vull aventures! Ahir vaig fer setze anys i això és el que vaig dir en el discurs que vaig fer quan vaig rebre el regal dels meus pares. El pare va alçar els ulls al sostre. Em troba massa romàntica. Diu que visc damunt d'una catifa voladora i que la vida no és cap catifa voladora. Me l'estimo molt, el pare, però té unes expressions... Pateix per mi. M'agradaria que fos d'una altra manera, però ell diu que el patiment va amb l'amor, que no es pot tenir una cosa sense l'altra.

–Samir –el punxa sempre la mare–, un dia o altre hauràs de deixar que se'n vagi, la teua filla. Hauràs de tallar el cordó!

–Però si ja l'he tallat, el cordó, Laurence! –respon ell, molt picat–. Vaig ser jo qui el va tallar quan va néixer, que no te'n

recordes? Si vaig estar a punt de desmaiar-me i tot, del fàstic que feia! Tot blavós, ecs!

I cada vegada acabem rient, i aleshores el pare afegeix, amb les celles alçades, vençut:

–De totes maneres, jo no tinc ni veu ni vot, en aquesta casa. Sempre feu el que voleu! Heu pres el poder! M’heu convertit en un *loukoum*!

La mare s’enfada i li diu que no per quedar bé, però el pare té raó, el seu amor per nosaltres l’ha convertit en *zlabya*,¹ inclús en *makrou*,² que encara és més greu pel risc de diabetis que comporta. Resultat, que és incapaç de negar-nos res de res. La mare té la severitat dels alvernesos, però em fa la sensació que m’animaria a tirar endavant triés el que triés. Tinc molta sort, de tenir aquesta mare. Sempre em diu: «Fes. Fes sempre el que puguis. El que hagi fet no t’ho pot prendre ningú». Estic segura que a la meua mare també li hauria encantat córrer món en comptes de ser comptable, encara que faci veure que els números li agraden molt, però no va tenir aquesta possibilitat, va quedar embarassada de mi de molt jove, i els seus pares la van fer fora de casa. Els seus pares eren unes persones horribles. Els odio. I a sobre tenien diners, o sigui que l’haurien pogut ajudar, però no volien saber res del meu pare perquè era àrab. Li deien «el moro», com a l’època de l’Algèria francesa. La independència els havia quedat entravessada, i tant li feia que el

---

1. Pastisset oriental molt dolç.

2. *Ídem*.

meu pare hagués nascut després dels acords d'Évian: era l'enemic, el seu enemic. Ni l'amor que sentia per la mare ni el seu càrrec d'executiu en una gran empresa tenien cap importància.

–Ah, carai –deia divertit el pare–, almenys soc un *moro-executiu*, que no és poca cosa!

En aquella època, treballava al departament de recursos humans de Michelin. I l'havien contractat a la seu central, a Clermont-Ferrand. Així és com va conèixer la meua mare un 14 de Juliol. Ella s'avergonyia dels seus pares, en canvi ell, el meu pare, se'n reia del seu racisme. Deia que tot aquell odi era simple amargura, ignorància i por. Fa dos anys, quan va saber que tots dos estaven malalts, va insistir perquè la mare els anés a veure per última vegada. «No estàs obligada a estimar els teus pares», li va dir, «però tens el deure de respectar-los». Aquella frase em va marcar, i recordo que la va acompanyar fins a casa seva, a Clermont-Ferrand, on seguien vivint, per por que canviés de pensament durant el trajecte. La mare em va explicar que quan els seus sogres el van veure a la porta, es van quedar paralizats, però que al final l'havien convidat a entrar. Era la primera vegada que deixaven entrar un *moro* a casa seva. Eren dues persones velles i malaltes, i ja no es podien permetre odiar ningú. Ara ja estan morts, i me n'alegro!

No sé per què parlo d'ells...

No els veia gairebé mai, i els records que en tinc són molt borrosos. Però potser és això, l'escriptura. El Marin em va

explicar que per ell era una exhumació i també un vent violent que el sacsejava en totes direccions i contra el qual sempre havia de mantenir el rumb. Mentre em deia això, el Marin va representar l'escena amb mímica, amb les mans agafades a un timó imaginari i la cara al vent que s'estava inventant. Va ser molt divertit. Estàvem tots dos asseguts a l'entrada del meu edifici. A les fosques. Va ser després de la meva festa d'aniversari. Estic segura que s'havia fumada alguna cosa. Tenia els ulls petitíssims i un somriure immens, i no parava de parlar. En un moment donat, em va dir que volia ser actor perquè juntament amb futbolista i cantant era l'única manera de sortir-se'n, de tenir una vida que semblés una vida i no una estada a Fresnes. Vaig riure. Però ell no. Aleshores em vaig preguntar si ho deia de debò, si la seva visió de les coses era tan caricaturesca com pretenia fer-me veure o si era simplement una provocació. No ho vaig saber decidir. I a continuació va dir, amb una veu que li pujava de l'estómac:

–Necessito papers importants, perquè els papers són per a l'actor el mateix que els pacients per al cirurgià, i com que no treus tan males notes en llengua, he pensat en tu, Éléa Kidir... Sí, en tu. Vull que m'escriguis una obra!

Feia tot l'efecte que em prenguéss el pèl, i vaig tornar a riure, avergonyida.

–De què rius? –va dir ell–. No m'agrada gens, saps? Ho dic molt de debò. Què? Vols?

No vaig respondre. Va tancar els ulls uns segons, amb el cap repenjat a la paret que teníem al darrere i, com si hagués

esperat que les seves paraules es perdessin en el silenci, va murmurar:

–Jo no me'n surto, collons. Ho intento, però soc incapaç d'escriure tres ratlles amb sentit.

Em va fer la sensació que això el feia patir.

Una mica més tard també em va dir: «escriure és com navegar», i després: «navega bé», i amb un petó em va donar aquest quadern Moleskine de color verd, que duia a la butxaca interior de la jaqueta.

No m'esperava que el vespre acabés així.

Per dir la veritat, ni tan sols m'esperava que el Marin vingués al meu aniversari. No el conec tant. Ens vam conèixer per Nadal a les Vraies Richesses, la llibreria on vaig sempre, al centre de Juvisy. Ell estava embolicant paquets. No l'havia vist mai, abans. Vaig pensar que d'on havia sortit, aquell noi, amb els cabells despentinats i les camises obertes inclús en ple hivern. No encaixava amb el perfil dels altres dependents bons nanos que aconsellen les velletes del barri que porten els cabells tenyits de blau. Molt després vaig saber que era el fill de la propietària. Acabava d'arribar de l'internat, d'on l'havien expulsat per enèsima vegada, i la seva mare, que ja no podia més, l'havia posat a despatxar.

Ara fa quatre mesos que treballa a la llibreria, esperant que arribi el setembre, i aleshores es matricularà a un curs de teatre a París. No vol fer l'examen de batxillerat. Diu que

si és per passar-se tot el dia tancat en un despatx i acabar guanyant 1.200 euros al mes, genial, però que ho deixa per als altres. L'altre dia vaig parlar amb la seva mare. Si pogués, li arrencaria els cabells. El Marin té 46 punts d'avantatge amb l'examen de francès que va fer l'any passat: 20 a l'oral i 18 a l'escrit, una cosa mai vista! De tota manera, veient la cultura literària que té, no m'estranya gaire... Ho ha llegit tot. Absolutament tot! Sempre m'aconsella novel·les fantàstiques, però potser és aquesta cultura tan impressionant el que li impedeix escriure... No ho sé... Sigui com sigui, aquest 20 i aquest 18 no li serviran de res, perquè no es presentarà a l'examen de batxillerat. Ell el que vol és actuar, pujar a l'escenari o posar-se davant de la càmera, i ha decidit saltar sense xarxa, sense protegir-se les espatlles. Evidentment, els adults troben que és una estúpida, però a mi em sembla molt valent. En el fons, no té cap altra alternativa que aconseguir viure de la seva passió.

Va arribar tard a la festa. Sol. Després de tots els altres, però per sort just abans del pastís, i per tant surt a la foto de grup que la mare va fer amb el seu iPhone quan anava a bufar les espelmes. Com una idiota, li vaig demanar si me'n podia fer una ampliació. Soc una imbècil! De segur que dilluns ja ni es recordarà de mi. És el que diu la Johanna. No li cau bé. Diu que és un porc, que se li veu a la cara. I segurament té raó, però és molt menys avorrit que tots els altres nois amb qui he tingut alguna història, i estic disposada a arriscar-me.

De totes maneres, què importa! Només li vaig fer un petó, no me n'hi vaig anar al llit.

Me n'aniria al llit amb ell?

Aquesta és la gran pregunta... Setze anys és l'edat adequada? A l'insti, gairebé totes les noies ho han fet ja, però simplement per fer-ho, per no pertànyer al grup de les que encara no ho han fet, però la majoria van triar nois que no se les estimaven i que es burlaven d'elles per haver-los pres la virginitat. A mi em sembla molt trist, això. Potser és que soc massa «romàntica», com diu el pare, però no m'agradaria que em passés, a mi. Però com en puc estar segura? Com puc saber si el noi no m'enganya? Seria capaç d'enganyar-me, el Marin? De moment no m'ha demanat res, pobre. Per què l'atabalo? Només m'ha demanat que escrigui.